

CARÀCTERS

ÉS UNA REVISTA DE LLIBRES

I AQUEST N'ÉS EL NÚMERO **55**

Salvador Ortells Miralles: «Vindicació de la poesia de Joan Fuster».

Antoni Gómez: «La vulgaritat com a metàstasi» (sobre *La vulgaritat i altres tribulacions dels nostres dies (ó aproximacions al present)*, d'Enric Balaguer).

Curt Wittlin: «Novetats sobre una obra inexhaurible per impulsar nous estudis» (sobre *Ficció i realitat a l'Espill. Una perspectiva fraseològica i documental*, de Josep Guia i Marín).

Articles de Mercè Ibarz, Narcís Selles, Manel Marí, Eduard Marco, Glòria Farrés, Montserrat Corretger, Esperança Camps, Pere Antoni Pons...

Ferran Archilés: «Reaccionaris eminents» (sobre *Els reaccionaris valencians. La tradició amagada*, de Gustau Muñoz ed.).

Pau Sif tria Vesna Parun.

Entrevista a Joan Manuel Tresserras, per Francesc Viadel.

Pàgines centrals dedicades a Manuel Baixauli

SEGONA ÈPOCA - MAIG 2011

SEGONA ÈPOCA MAIG 2011

núm. 55.

Edita:
Publicacions de la
Universitat de València

Direcció:
Eduard Ramírez Comeig

Coordinació:
Francesc Calafat, Gustau Muñoz,
Pere Antoni Pons, Begonya Pozo, Alicia Toledo

Col·laboradors:
Sam Abrams, Joan Elies Adell,
Rafael Alemany, Vicent Alonso,
Francesc Ardolino, Enric Balaguer,
Carme Barceló, Josep Lluís Barona,
Arantxa Bea, Adolf Beltran, Vicent Berenguer,
Josep Bernabeu, Assumpció Bernal,
Pere Calonge, Lluís Calvo, Juli Capilla,
Ferran Carbó, Emili Casanova,
Jordi Colomina, Agustí Colomines,
Germà Colón, Maria Josep Escrivà,
Ximo Espinós, Antoni Ferrando,
Josep Antoni Fluixà, Antoni Furió,
Ferran Garcia Oliver, Lluís Gimeno,
Marc Granell, Carme Gregori, Albert Hauf,
Josep Iborra (†), Maite Insa, Joan Josep Isern,
Lluïsa Julià, Ramon Lapiedra, Gemma Lluch,
Josep Martines, Tomàs Martínez,
Josep Martínez Bisbal, Joan Manuel Matoses,
Lluís Meseguer, Abraham Mohino, Isabel
Clara Moll, Isabel Morant, Jacobo Muñoz,
Alexandre Navarro, Miquel Nicolás,
Vicent Olmos, Francesc Pérez Moragón,
Manuel Pérez Saldanya, Vicent Pitarch,
Joan Ponsoda, Susanna Rafart, Vicent Raga,
Ramon Rosselló, Pedro Ruiz Torres,
Josep Maria Sala Valldaura, Vicent Salvador,
Vicent Sanchis, Biel Sansano,
Vicent Simbor, Enric Sòria, Jaume Subirana,
Felip Tobar, Lourdes Toledo, Ferran Torrent,
Vicent Usó, Francesc Viadel, Pau Viciano,
Rafael Xambó, Júlia Zabala.

Disseny:
Albert Ràfols-Casamada

Redacció:
C/ Arts Gràfiques, 13 - 46010 València
Tel.: 96 386 41 15 - Fax: 96 386 40 67
E-mail: characters@uv.es
<http://www.uv.es/characters>

Il·lustracions d'aquest número:
Doro Balaguer

Distribució:
Gea llibres (València i Castelló),
tel. 96 166 52 56
Gaia llibres (Alacant), tel. 96 511 05 16
Midac llibres (Catalunya), tel. 93 746 41 10
Palma Distribucions (Illes Balears),
tel. 97 128 94 21

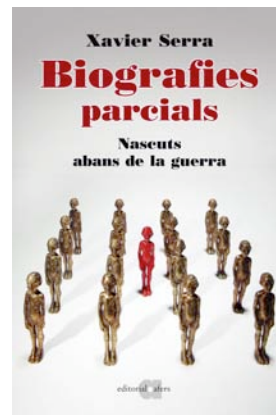
Maquetació i Impressió:
ARO/ Imprensa

PVP: 3 euros
ISSN: 1132-7820
Dipòsit legal: V. 3755-1997

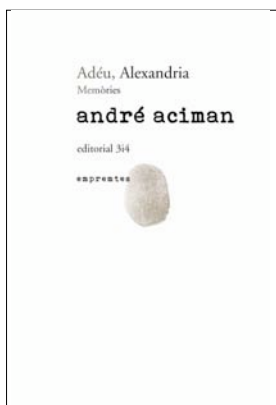
CARÀCTERS

LLIBRES RECOMANATS

Aquesta nova aportació a la memòria col·lectiva de l'estudiós i filòsof de Sueca Xavier Serra, ocupa el primer lloc de la sèrie si atenem la cronologia vital dels seus protagonistes. Josep Antoni Comes, Doro Balaguer, Josep Iborra, Pere Maria Orts, Vicenç Rosselló i Germà Colón s'apleguen a *Biografies parcials. Nascuts abans de la guerra* (Afers). El llibre reprén amb consistència, fermesa i desimboltura el gènere del retrat literari, que aprofita per a acostar-nos la trajectòria de conciutadans lúcids i, per diferents motius, exemplars. Aquestes característiques resulten potenciades per la prosa de Serra, àgil, tensa, nodridora i ben trenada, que conjuga l'anècdota detallada amb el contrast panoràmic, l'encaix global i l'avaluació de recorregut.

A butxacades (Labreu) és el primer llibre de narrativa del també poeta i crític Joan Todó (La Sénia, 1977), que com més va més interès i expectatives desperta. En aquest volum recull un grapat de relats de ficció amb el deix d'un observador tenaç i ben entrenat en el contacte de la realitat que brota de l'entorn. Per això han dit que és un llibre sobre la representació i els problemes que implica. Todó dosifica el subministrament d'informació i estímuls en unes narracions precises, molt treballades i d'àmplia varietat temàtica. També n'han dit que «dibuixa contes antics escrits des d'ara. A butxacades, a grapat, Todó escriu un llibre generós, i veu literatura, en un bar de poble, en una estació de servei i en les noies que llegeixen novel·les de vampirs».

L'editorial Tres i quatre estrena una nova col·lecció titulada «Empremtes». Vol ser sobretot una col·lecció de memòries, de records de la pròpia vida, en temps i en context; records i testimonis —fora del marc més restrictiu de l'autobiografia verificable— de vides que, tot i assemblar-se tant les unes a les altres, no n'hi ha dues que siguin iguals. Comença amb dos llibres que indiquen l'alt interès del projecte, dedicat especialment a traduccions. Són *Adéu, Alexandria. Memòries*, d'André Aciman i *Quan Kafka feia furor. Records de Greenwich Village*, d'Anatole Broyard. El primer descriu de manera fabulosa un món ja desparegut, el dels jueus i europeus que hi vivien abans

de la descolonització, amb les experiències de la infantesa i de la joventut que tothom pot considerar com a pròpies.

Doro Balaguer (València, 1931) és pintor i escriptor. Després d'uns inicis prometedors i d'una estada a París, on va fer diverses exposicions, durant un llarg període la política i les ocupacions professionals l'apartaren de la pintura, activitat que ha reprès els darrers anys. Ha publicat els llibres *Renau, pintura i política* i *L'esquerma agònica*. A l'octubre d'enguany s'inaugurarà a València una exposició retrospectiva de la seua obra. [Les fotografies dels quadres que apareixen en la revista són de Rafael de Luis].

La memòria de les imatges

Ventura Pons
Els meus (i els altres)
Proa Edicions, Barcelona, 2011
324 pàgs.

La realitat quotidiana conté de vegades un element essencial que alguns identifiquen amb la prosa literària. Els escriptors, demiürgs de la reminiscència, potser no fan sinó desenterrar els records d'aquesta realitat, com si es tractés de tresors que el temps ens hagués arrabassat, i ens els tornessin no desproveïts d'una bona capa de rovell. La memòria esdevé llavors l'única eina que ens permet l'accés al passat, al temps pretèrit. Potser va ser Marcel Proust, als inicis del segle XX, qui de manera definitiva ens va mostrar la condició literària d'aquesta, tot demostrant-nos alhora que aquell viatge al món dels records era una travessa on les olors, els sons, els colors i, en definitiva, tot allò que els sentits poden percebre conscientment o inconscient, constituïen la clau més inesperada d'una involuntària immersió en aquell món desconegut i de dimensions inabastables.

Ara bé, quan ens referim a l'enunciació lineal dels fets d'una vida, ens trobem davant d'un altre tipus de literatura. *Els meus (i els altres)* no és sinó un repàs biogràfic en primera persona que recorre els camins transitats per Ventura Pons al llarg dels últims seixanta-cinc anys, sense cap aspiració poètica altra que la pròpia d'una narració retrospectiva del temps d'una vida dedicada al cinema. Unes memòries escrites en un estil directe que veuen la llum gairebé alhora que la darrera de les seves pel·lícules, *Mil Cretins*, una adaptació a la gran pantalla d'una quinzena de relats de Quim Monzó, de qui l'autor ja havia portat al cinema les històries de *El perquè de tot plegat* i que s'afegeix a una llista de vint-i-dues pel·lícules carregades d'una personalíssima visió de la nostra socie-

tat, no exempta d'una ironia i un toc mestre de realisme omnipresents al llarg d'una obra on es retraten magistralment els signes d'una època, en la nostra llengua.

Aquest és potser el resultat d'una trajectòria internacional els inicis de la qual es van covar en un país on la censura impedia la circulació normal d'allò que a l'Anglaterra de la Margaret MacKellar es trobava a l'abast de tothom. Nascut el 1945 i pertanyent a una generació a la qual li va estar negada la memòria, abans de fundar el 1985 la seva pròpia productora —*els Films de la Rambla*—, el director amb el major nombre de pel·lícules en català de la història ja havia dirigit una vintena d'obres teatrals i havia conegut des de ben a dins festivals de cinema europeus com el de Cannes. Unes vivències que l'autor confessa haver buidat a l'estiu del 2010 en un període de quatre setmanes, durant les quals la voluntat de recordar tots aquells amics que el van marcar —fins al punt d'esdevenir el fil argumental de cadascun dels setze capítols que formen el llibre— el va portar a la recerca de tot allò que, com deia Freud, s'ha de perdre o volatilitzar perquè la narració es pugui continuar produint, en un intent de defugir l'oblit dels fets d'un temps d'abans.

No fa gaire un físic anglès de renom anomenat Julian Barbour afirmava al seu *Assaig sobre la naturalesa del temps* que aquest no existeix com a tal, és a dir, com a abstracció totalment independent de les coses que ocorren al nostre voltant. Segons Barbour el que anomenem temps no és sinó una infinita successió d'instants de present que assimilem com a fluxos temporals de canvis, a través dels quals la memòria és l'única eina que ens permet d'orientar-nos i situar-nos, a nosaltres mateixos i als altres. Uns altres que, en el cas del testimoni personal de Ventura Pons, caldrà cercar en una intensa i vasta obra cinematogràfica, en el context de la qual les presents memòries marquen el que serà de ben segur un document de consulta imprescindible per a tots aquells que d'una manera o d'una altra vulguin submergir-se en la memòria de les seves imatges.

Vicent Minguet

Elogi del desconcert

On no sabem
Cèlia Sánchez-Mústich
Premi de poesia Vicent Andrés
Estellés, premis Octubre 2010
Tres i Quatre, València, 2010
48 pàgs.

Navega en aigües pantanoses, aquest darrer —i magnífic— poemari de Cèlia Sánchez-Mústich. I no és que es mogui per terreny desconegut. Fa tot l'efecte que fa temps que du les botes enfangades, que no pot evitar-ho: la poeta es veu empesa a ficar el dit, la mà i el braç a l'aigua tèrbola sense saber si a sota hi trobarà piranyes o algun lluç. Els poemes d'aquest llibre vénen carregats de potsers, passos en fals, perplexitats, estranyeses, mancances i sense-sentits que tenen tot el sentit del món.

Si fos una pel·lícula francesa, s'hi veuria sempre un jo en un primeríssim primer pla, i un tu desenfocat, però etern. El jo es dirigeix al tu en un monòleg sense rèplica possible, i cerca —ho intenta— les vores difuses d'allò que es diu amor. S'interroga per mirar d'entendre'l, d'entendre's, carai, que això no hi ha qui ho entengui...

No és estrany que s'emprin tan sovint recursos com la paradoxa o les repeticions de tota mena. Serveixen per remarcar les contradiccions inherents a qualsevol relació amorosa i també per evidenciar la seva opció vital: fer i dir. Anàfores com les que trobem a l'inquietant poema «Fe»: «Seré Orfeu. Un de nou, insolent, audaç. / Que no miri enrere: / que no miri / l'escena en què va mirar enrere».

L'amor se'ns presenta com un cúmul d'errades i malentesos; un amor imperfecte, a imatge i semblança de l'home i de la dona. Som així, així estimem. I ves, què podem fer-hi? «I és per això que hi ha dies / que ens truquem, i de sobte, / desconcertats, veiem com surt / dels nostres llavis la frase equivocada».

Els títols dels poemes, rètols breus i contundents, arrodoneixen el sentit de cada un. Sense ells, aquest llibre seria